

RIKTIGA BISKOPAR ÄR MER ÄN DEMOKRATI!

- 'Allt står väl till'. Så tycks enhetschefen Peter Lindvall den 26 mars 2021 svara skrivelsen "Svenska kyrkan och långsiktig demokrati", med bara glada tillrop. Skrivelsen var ställd till ärkebiskop och kyrkostyrelse av fem undertecknare och diarieförd 8 mars på kyrkokansliet (Synod Info 4/2020, sid 5).

Utifrån ett långsiktigt demokratiperspektiv väcker skrivelsen frågan om att utveckla kyrkoordningen (praxis) och tillåta mer än ett spår: att det ska *få* vara skillnad mellan man och kvinna vad gäller det nuvarande könsrelativa kyrkoordningskravet för vigningstjänst, att man ska kunna *få* kalla biskop som försvarar den hållningen, precis som man kan kalla en sådan präst. Traditionalister i Engelska kyrkan, både hög- och lågkyrkliga, har fått möjlighet (2014) att be om tillsyn av biskop som man har förtroende för. Och om man har en traditionell stiftsbiskop har man på samma sätt möjlighet att be om tillsyn av en mer liberal. Där finns en särskild person som ska följa upp eventuella orättvisor (systemet beror av att det sedan länge finns flera hjälpbiskopar i varje stift).

Livsrummet för ämbetsbeslutet 1958 gällde inte bara enskilda prästers samveten utan även biskopars och kyrkoråds. Det kunde samtalas om sådant ännu 1993, då det talades om två hedervärda uppfattningar vad gäller kvinnliga präster. Det har tillkommit fler frågor idag. Biskop Bertil Gärtner som inte vigde kvinnor till präster hade precis pensionerats. Istället antogs kyrkoordning2000 med villkoret 'oavsett kön'. Det nya villkoret blev samtidigt grundbulten för det nya könsrelativa kravet. Det definierar nu hela systemet. I praktiken förväntas alla säga mer om äktenskapet än att det är menat mellan man och kvinna, annars sitter man löst. Numera kollar man även ungdomarna och barnen. Media, intresseorganisationer och politiska partier har hitintills hållit koll på präster och kyrkoråd.

När kyrkomötet 1958, ingalunda enhetligt, accepterade även kvinnor i prästtjänst markerades omgående tvärtom särskilt att man inte avsåg någon brytning med det som Svenska kyrkan ditintills praktiserat, som en del av den traditionella kristna kyrkan. Istället utvecklades det hela som något av allas rätt till prästbehörighet, särskilt med nuvarande kyrkoordnings formuleringar.

Med KO2000 i tjugoförårigt perspektiv kan man se att ramarna för vigningstjänsternas möjligheter att fullfölja sitt uppdrag är allt annat än tillfredställande. Det är de som är eller gör sig populära som klarar sig. Talet om 'gemensam ansvarslinje' som Peter Lindvall vill betona i sitt svar är verkligen under häftig debatt. Begreppet finns inte i kyrkoordningen men nuvarande kyrkoledning väljer att driva det, i praktiken att villkora prästerna ett genompolitiserat kyrkomöte och kyrkoråd. KT ledarskribent påpekar 6/10 2020 (i anslutning till Härnösandsfallet) att tanken används i texter om församlingens skyldighet men har i praktiken satt ramarna för vigningstjänsten.

Enhetschefen Peter Lindvall—enheten för pastoral utveckling med ekumenik till trots—nämner inte med ett ord att Engelska kyrkans

praxis där både biskop, präst och församling respekteras. Man söker, väljer och får den präst och biskop som man har förtroende för, det är inte svårare än så. Kyrkans Tidnings publicering av skrivelsen lyfte t.o.m. fram detta i sin ingress, detta som för många är en nyhet. (De flesta av Engelska kyrkans 42 biskopar har åtminstone en biträdande.) Flera av SvKs stora stift skulle ha god hjälp av en sådan grupp av hjälpbiskopar, ev. med fokus på den nya missionsituationen.)

Det stora problemet med den kyrkoordning som Lindvall hjärtligt prisar är att den vilar på sekulär samhällslagstiftning (Lagen om Svenska kyrkan 1998). Svenska kyrkans Fria Synod kom till 1983 som reaktion på att Svenska kyrkans kyrkomöte 1982 sa ja till att bli en skuggriksdag efter att 1979 sagt nej till ett skiljande från den då nyligen (1974) sekulariserade samhällslagstiftningen. Det problemet lär inte kyrkomötet komma runt utan lär bestå under oöverskådlig framtid. Alla i Svenska kyrkan som inte följer majoritetstrenderna kommer att stöta på patrull av olika slag. Det är nödvändigt med komplement som åtminstone kommer ihåg de gamla löftena.

Både skrivelsen och kyrkokansliets svar anknöt till litanian som i dagens form (SvPsb 700:1) är något romantisk i sin karaktär trots att det är en bön i nöd. Idag går både församlingar och präster under på ett sätt som aldrig skett i detta land. Nu är det kvinnlig präst och biskop som ifrågasatts för att de inte är tillräckligt populära (Luleå och Härnösand). Vi behöver mer tro och långsiktig demokrati, inte en kyrkoordning utifrån kortsiktiga majoriteter mellan olika kyrkoval, inte sällan upptakter till valkampanjer för våra allmänna val.

Kyrkans ramar kan inte ytterst bestämmas av sekulär lagstiftning, det är nu uppenbart. Biskopar och präster behöver stöd av mindre populistiska sådana. Biskopskollegiet kan själva göra skillnad genom att välkomna sådana andra biskopar och präster. Sverige har inte anor som England att inkludera hela världen men vi kan åtminstone förverkliga våra gamla löften.

Jonas Nilsson

<https://www.kyrkanstidning.se/debatt/ledare-gemensamt-uppdrag-med-olika-ansvar>

https://km.svenskakyrkan.se/km_om_98/km/bet/2KL987.htm